

Tamara BACH: Co zbylo z léta

Poslední hodina

„Ale, podívejme se, tak my máme hosta,“ prohlásí a nahodí úsměv, který vůbec není na místě, protože Paula vlastně vůbec nemůže vystát. Ale Paul přece odchází, po letních prázdninách už se tady neobjeví, neukázal se celé dva týdny, což znamená, že už má závěrečné vysvědčení. Proto je taky v jeho pohledu něco na způsob omluvy, proto mu taky říká už jenom „host“. Poslední den školy. Uvolněte se. Poslední dvě hodiny jsou třídnické hodiny. Paul se opře v židli, sedí tam, kde seděl celý poslední rok, u okna, paže opřené o parapet, výhled na celou místnost, svět tam venku za zády. Já si potom nepřesedla. Místo vedle Paula mi už dva měsíce nepatří.

„Tak co jste si vlastně představovali, už se přece neuvidíme, někteří po prázdninách znovu nepřijdou...?“

Až do přestávky svítilo sluníčko přímo do učebny, v místnosti je horko. Uvolněme se, opřeme se o opěradla židlí. Je příliš velké teplo, než abychom seděli zpříma.

Nedívám se na něho. Dva měsíce mám slepou skvrnu umístěnou tak, abych neviděla na místo u okna, dva měsíce jsem hluchá na jedno ucho.

„A Liso, co ty vlastně budeš...?“ Lisa cosi odpoví. K Paulovi žádná otázka nesměruje. Všichni vědí, co bude Paul dělat, že odchází na školu, na které si můžete vybrat matiku. Všichni vědí, že opouští potápějící se loď, svůj dvůr, svůj doprovod. Co s vámi teď bude?

„Myslel jsem si, že jste si možná na dnešek něco naplánovali...?“ ozve se ten vepředu. Za jeho větami jsou pokaždé přilepené tři tečky, jako by mělo ještě něco přijít, fill in the gaps. No, sir, nikdo si na dnešek nic nevymyslel, nikdo nic nezahraje, nikdo nebude vyprávět žádnou historku.

Třeba od nás čeká nějaký dárek, něco, co mu řekne, že s námi poslední dva roky nestrávil zbytečně, třeba obrazovou publikaci nebo ještě lépe něco, co jsme vyrobili my sami, čeho se zúčastnila celá třída. Nic. Tak tedy tři tečky a 28 stupňů Celsia ve stínu až do 11:15.

Hroší kůže na horku nic nezmění.

Když se nakloním dopředu, jen abych změnila polohu, můj pohled se přece jenom letmo dotkne místa u okna, zahlédnu jeho loket, všimnu si, že mě sleduje modré oko, a nikdo to nevidí, nikdo nevidí, jak se kouká a přitom se baví se svým sousedem, který po čase zaujal moje místo. Vzhledne jen krátce, a nic tu není, jenom chlad, ale to nevádí, v tomhle horku. Už to nevádí, protože ze školního roku zbývá pouhých 38 minut.

*Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

CO MUSÍM UDĚLAT

- najít si práci (u Semafora?)
- vyzvednout Bonnie u babičky
- zavolat do autoškoly
- kolo – opravit pneumatiky!
- vyházet školní krámy
a prázdniny.

Nebo něco podobného.

Původ – oficiální verze

Naši říkají, že je vážně štěstí, že získali místo na stejné klinice, máma jako zdravotní sestra a táta jako elektrikář a člověk pro všechno, a že se jim daří si ho už celá léta udržet, protože jen když pořádně pracujete, máte jistotu, že vás nepostihne optimalizace. A to štěstí, že pouhých pět minut od svého pracoviště našli domek se zahrádkou, takže dítě (tedy já) může být rodičům neustále nablízku. A vůbec: domek! Ne byt! Se zahradou!

Naši říkají, že všechno je jen věcí plánování – aby bylo dítě (já) pod dozorem a dům a zahrada v pořádku, tedy aby všechno běželo tak, jak má, a hlavně aby to bylo pod kontrolou.

Naši pracují na směny. Naši jsou i doma na směny. Doma se střídá mámina a tátova směna, existují jen krátká období, kdy jsou doma oba, to pak dbají na to, aby byl jeden z nich vždycky vzhůru.

Naši říkají, že bydlíme v klidné čtvrti, že je tu spousta zeleně a že dítěti (mně, Louise Heleně Waldmannové) trvá cesta do školy na kole jen čtvrt hodiny. A že do centra navíc každých patnáct minut jezdí autobus, i večer, ve špičce dokonce každých deset minut. Že dítě (já. Ano, já.) nemá vůbec žádné problémy, když se chce někdy vydat samo do města nebo když si chce večer někam vyjít. Ano, v tomhle věku už není třeba držet nad dítětem (mnoumnoumnou) ochrannou ruku tolik jako dřív, člověk už může trochu povolit otěže, že ano? A naši navíc takoví ani nejsou! Naši dítě (mě, sakra práce!) klidně pustí ven! Ani už nemusejí používat rozpis směn a přítomnosti doma, jako když dítě začalo chodit na gymnázium, tehdy si ještě dělali starosti, jestli to vůbec zvládne, zejména když rodiče (naši) gymnázium nikdy nenavštěvovali. A tak si vzali dítě stranou, vysvětlili mu, že mu od určitého bodu nebudou moci pomáhat, a dítě statečně přikývlo. A přece to rodiče zvládali, celé roky zvládali připravit dítěti v poledne teplé jídlo, dívat se mu přes rameno, když sedělo nad úlohami, hladit ho po hlavě a zívát jen nenápadně, když jim stručně vyprávělo, jaký mělo den. Zvládali to a navzdory únavě nešli do ložnice, ne, místo toho se natáhli na méně pohodlný gauč, aby byli po ruce. Řekli dítěti, že jen na chvíli zavřou oči, kdyby se něco dělo,

Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

a dítě si dělalo úkoly a chodilo po domě v ponožkách a po špičkách.

Ale to dítě je teď velké.

Já jsem teď velká.

Rodina. Doma.

Louisa Helena Waldmannová.

Louisička. Lou. Lulu. Srdíčko.

17 let, tedy dost stará, aby si konečně udělala řidičák („Takový nesmysl, řidičák, na co bys ho asi potřebovala? Tady po městě se přece všude dostaneš autobusem a na kole!“)

Matka: Zdravotní sestra v místní nemocnici („Ach ano, ta pracovní doba, ale už to jde, zvykli jsme si.“)

Otec: Elektrikář, domovník, zaměstnanec téže nemocnice („No, hlavně elektřina, ale vlastně všechno, co se tak přihodí, chápete? Zavolají mě, třeba když praskne vodovodní trubka, na tom nic není, člověk se přece pořád učí.“)

Žádní sourozenci.

Závěrečné vysvědčení v 10. třídě s průměrem 2,0.

Bydlím v domku se zahrádkou (s jahodami. A trávničkem.), kde jsem si hrávala, když jsem byla ještě malá. Když naši mluví o domě a o zahradě a o tom, jak to mají blízko do práce, zapomínají se zmínit o jedné věci: že náš dům leží ve stínu kliniky, naproti hřbitovu. Na hřbitově je kaple s hlasitým zvonem, jehož vyzvánění je o pohřbech slyšet až do 20. patra nemocnice.

A oni tam nahoře stojí v županech, svírají zábradlí, stojí tam v pantoflích a dívají se dolů. A je možné, že čím výš člověk stojí, tím méně s tím má společného, tím méně často si ti nahoře pomyslí, tam dole, v té rakvi, bych taky mohl být já.

Naši mají za ty roky na uších hroší kůži. Je tady slyšet zvon, je tady slyšet houkání sanitek, a oni se postupně přestali děsit, když se kolem našeho domu přežene siréna, když zvon svým bimbáním někoho doprovází na onen svět.

Naši mají hroší kůži taky na očích. Je to poznat, když se na vás podívají. Oni tvrdí, že na vině je únava. Že jsou to unavené oči, které v práci otevrou teprve dva šálky kávy, jeden na každé oko.

Já je vidím jenom doma. Já je nevidím vůbec. Občas leží některý z nich na gauči nebo v posteli. Občas někdo přijde z nákupu, postaví tašky na kuchyňský stůl, zavolá mě, abych vybalila a uklidila potraviny a vzápětí musí zmizet. Jednou týdně někdo umyje koupelnu, kuchyni, občas, zřídka, taky okna. Někdo poseká trávniček, když je to třeba. Všechno se nějak vyřídí.

Je tady takové ticho.

*Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

Letní prázdniny

Co budeš dělat v létě? Pojedeš někam? K moři? Za kamarády? Na jazykový kurs? Půjdeš na brigádu do tátova podniku a zbytek léta proflákáš u jezera? Nebo jedeš na ten festival na východě?

Tři lidé se mě zeptali, co budu dělat v létě.

1. Babička.

„Louisičko, kdypak ti začínají prázdniny?“

„Příští týden.“

„A máš nějaké plány?“

„Musím si vydělat peníze a taky jsem chtěla...“

„Poslyš, Louisičko, já se přece chystám k tetě Jette do Toskánska.“

„Hm?“

„A víš, že ona má velký problém s Bonnie.“

„Vážně? S Bonnie?“

„Ano, ano, nedávno začala tvrdit, že je na ni alergická.“

„A je?“

„Chystám se k ní v pondělí, na čtyři týdny, a tak jsem se chtěla zeptat, jestli by sis Bonnie nemohla vzít. Vycházíš s ní přece moc dobře. Se psy ti to ohromně jde.“

„No, myslím, že nejdřív bych se musela zeptat má...“

„Poslyš, s maminkou už jsem všechno probrala. Říkala, že o psa se starat nemůže, ale nebude jí vadit, když ho budeš mít na starosti ty. Víš, opravdu bys mě tím potěšila! Jen málokdy se někam dostanu.“

„Já nevím...“

„Louisičko. Vždyť to nemusíš dělat zadarmo! Chodíš přece do autoškoly, nebo ne?“

„Ano?“

„Když si vezmeš Bonnie, něco ti přidám. Tak co?“

„Dobře.“

Třeba...?“

„Fajn! Tak se u mě v neděli stav. Všechno ti přichystám. Asi tak v deset, ano? Výborně. Musím teď zaskočit k sousedce kvůli kytkám. Tak na shledanou v neděli. Ahoj, moje malá.“

2. Nora z béčka

„Tak co? Jedeš někam?“

„Cože?“

„Na dovolenou?“

„Ehm...“

„Hele, můj autobus! Zatraceně, jak to, že už jede...?! Hezký prázdniny, jo?“

Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

3. Minulou zimu jsme spolu seděli, na páté hodině, která odpadla, protože nenašli suplování za učitelku angličtiny. Byla nemocná už několik týdnů. „Nervové zhroucení,“ říkali učitelé, samozřejmě si to jenom šuškali. „Je v blázinci,“ a „Přeskočilo jí,“ to jsme říkali my. A tak jsme seděli u radiátoru na chodbě, protože nás nechtěli pustit domů, měli jsme totiž ještě šestou hodinu matematiku, a školní bufet byl zavřený. Kdo by chodil do knihovny, když si tam ani nesmíte povídat? Záda opřená o teplý radiátor, mrzlo už celé týdny, kamenná podlaha byla studená, třebaže jsem na ni rozprostřela bundu. Bundu, na které jsi seděl se mnou. Tak jsme tam v zimě seděli, byl začátek ledna, a naše ramena a kolena se dotýkala. Držel jsi mou ruku ve svých velkých, suchých dlaních, dotýkal ses jí, jako by to, co se nachází na konci mé paže, byl nějaký zázrak. Vždyť to byla jenom ruka. Prohlížel sis každý prst zvlášť, moje ruka, tvoje ruce a teplý radiátor. Teplá ramena a záda a otázka na léto, na jízdenky na vlak, s nimiž se dá jezdit křížem krážem po Evropě. „Mám stan,“ řekl jsi a mě napadlo, že by byl čas na nový spacák, a že by to určitě šlo, společně odjet, nejen na deset dní někam do kempu, ale na celé dlouhé týdny. Léto je tak strašně daleko, je přece teprve leden a přijde ještě únor a březen a někdy sněží dokonce i v dubnu. Meteorologové nevěřičně ukazovali na předpovědní mapy. A bylo jaro, zima skončila. Je zvláštní, jak všechno roztaje, když přijde jaro.

První brigáda: Pekárna

„Běž k Semaforovi,“ řekla mi babička, když se doslechla, že hledám brigádu, protože babička Semafora zná, a v létě jedou všichni s dětmi pryč, takže shání někoho na záskok.

A tak jdu teda k Semaforovi a on chce vědět, co všechno umím. Jestli dovedu obsluhovat kasu. A jestli jsem už někdy prodávala. Trochu švindluju a tvrdím: „Jo, ale už dávno,“ protože když jsem pomáhala obsluhovat na svatbě kamarádčiny ségry, nebylo to prodávání, to za prvé, za druhé neumím obsluhovat kasu a za třetí to nijak dávno není. Ale byla to práce, byla jsem pak unavená, dostala jsem peníze a smrděla jsem potem.

Semafor se ve skutečnosti jmenuje Reinhardt, „Pekařství Reinhardt“, tak to stojí na vývěsním štítu, prodává chleba, který peče vzadu v krámě, a taky kávu, zrnkovou, ale i čerstvě mletou. Říká se mu Semafor, protože před mnoha lety existovalo ještě jedno pekařství Reinhardt, to ale neleželo u semaforu, nýbrž u evangelického kostela. To pekařství už tam není, ale kostel pořád stojí, semafor je taky pořád na svém místě a Semaforovo pekařství jakbysmet. Udrželo se, a to jako řádný tradiční podnik, který se nenechal koupit žádným řetězcem. Semafor má léta ve výloze stejnou dekoraci: obrovskou housku složenou z mnoha malých bulek s různým posypem, malého plastového pekaře

*Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

s hustým obočím, co se hloupě šklebí, a k tomu podle roční doby kytky, velikonoční zajíčky, ozdoby na stromeček nebo dýně. Semafor Reinhardt má červený obličej a silnou šíji. Potí se, protože venku je horko, tady je horko, a uvnitř v pekárně je určitě ještě větší horko. Sedíme v kuchyňce za prodejní místností, člověk se tady může na chvíli posadit, když se zrovna nic neděje. „Ale jen na chvíli! Kdyby se někdo podíval do výlohy a v krámě nikoho neviděl, jak by to vypadalo!“

„Otevírá se v šest ráno, což znamená být tady v půl šesté, protože je třeba připravit zboží. A pak se jede až do jedné. A to pětkrát týdně,“ prohlásí a podívá se na mě. Čeká. Předě mnou stojí malý šálek kávy s kondenzovaným mlékem. Nemám ráda kondenzované mléko. Když je takové teplo, jak může být káva studená? Jak to, že voda je teplá, a káva přesto studená? Nebo si to jenom namlouvám? A protože neodpovím a neřeknu: „Jak, pětkrát týdně, tolik jsem ale pracovat nechtěla,“ Semafor dodá, že v poledne je třeba kasu předat, spočítá se její obsah, zapíše se, co se prodalo, udělá se dočasná uzávěrka, všechno se zkontroluje, a teprve, když bude všechno souhlasit, můžu jít domů. Opět ke mně vzhledne. Káva stydne i v létě. Napije se, utře si ústa, pak mi oznámí, kolik si vydělám, zase chvíli vyčkává a nakonec řekne: „Takže od šesti do jedné, to máme sedm hodin, nejdřív to zkusíme na tři týdny, než se vrátí paní Savarinová, a pak uvidíme.“ A chystá se vstát, když namítnu: „Ale budu přece začínat už v půl šesté.“ Povytáhne obočí, červené čelo se nakrabatí jako mokrá roleta, a zeptá se: „No a?“

„Což je sedm a půl hodiny.“

Semafor mlčí.

„A ne jenom sedm.“

Semafor se opře dlaní o stůl, nakloní se ke mně a řekne: „Takhle to děláme vždycky. Ostatní s tím nemají problém. Odpolední směna musí po zavíračce zase uklidit.“

Napadne mě jenom „ale“. Spolknu ho, on přikývne, vstane, natáhne ke mně ruku a řekne: „Takže jestli je všechno jasné...?“ a já přikývnu. „Tak v pondělí začínáš. Paní Marquardová má klíč a odemkne.“ Potřesu mu rukou a nechám svou kávu stát.

Druhá brigáda: Noviny

Za dveřmi stojí Jonas.

„Ahoj,“ pozdravím ho.

„Ahoj.“

„Co je?“

„Nesháníš náhodou brigádu?“

„Proč?“

*Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.*

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

„Něco bych měl.“

„A co jako?“

„Záskok za dovolenou. Za mě. Roznášet noviny.“

„Na jak dlouho?“

„Budu pryč měsíc. Takže by se pomoc hodila. Nemůžu si jen tak na čtyři týdny odjet. To by se těm, co pro ně dělám, nezamlouvalo.“

„Ale já už mám ráno práci.“

„A od kolika?“

„Od půl šesté. U Semafora.“

„To v pohodě stihneš.“

„Jak, v pohodě stihnou?! Kdy mám ty noviny roznášet?“

„No, ve čtyři ráno leží u mě na rohožce.“

„Ve čtyři?“

„Jo, a okruh mi zabere asi hodinu. Pěšky.“

A pak mi poví měsíční plat a tím mě přesvědčí.

„Nakreslím ti trasu a pak ti sem hodím klíče, jo?“

„Tak fajn.“

Čtyři hodiny ráno. Jonas zvedne ruku na pozdrav, jde, dveře se zavřou. Čtyři hodiny ráno. To půjde.

Ukázka z knihy Tamary Bach „Was vom Sommer übrig ist“ (str. 5-18) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu **Pěkně od začátku**.

© 2012 Carlsen Hamburg. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>